

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδότησης 131/2023

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Τμήμα Α')
Συνεδρίαση της 11^{ης} Δεκεμβρίου 2023

Σύνθεση

Πρόεδρος: Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αφροδίτη Κουτούκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Σταύρος Σπυρόπουλος, Διονύσιος Χειμώνας, Ευτυχία Κασομένου, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνιος Αντωνίου, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Ουρανία Πατσοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ανδριανή Κατσαρού, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Τα έγγραφα με αριθμούς πρωτ. (0) 90570_23/27-7-2023 και (0) 132120_23/13-11-2023 του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων/Διεύθυνσης Ειδικών Παρακαταθηκών (Δ4).

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν έχουν υποπέσει στην ειδική 15ετή παραγραφή του άρθρου 17 του ν. 3646/1928 υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, ελεύθερα αποδοτέες χρηματικές παρακαταθήκες που συστήθηκαν σε χρόνο πέραν της 15ετίας, οπότε και δεν

μπορούν να ανακληθούν από τον καταθέτη, καθώς και εάν η δικαστική αντιδικία μεταξύ καταθέτη και δικαιούχου αποτελεί λόγο διακοπής ή αναστολής της παραγραφής αυτής.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με το με αριθμό 7085/23-10-98 προσύμφωνο αγοραπωλησίας ακινήτου της συμ/φου Λάρισας Ν. Μ.-Π., η Α. Τ., κυρία, νομέας και κάτοχος ακινήτου στην πόλη της Λάρισας, υποσχέθηκε και ανέλαβε την υποχρέωση να πωλήσει, παραχωρήσει, μεταβιβάσει και παραδώσει κατά πλήρη κυριότητα, νομή και κατοχή, το ακίνητο αυτό στην Π. Κ. αντί του συνολικού τιμήματος των 10.500.000 δρχ., καταβλητέου σε τέσσερις (4) δόσεις, με τη διαλυτική αίρεση της εξόφλησης των δόσεων αυτών εντός της προθεσμίας που ετέθη στο προσύμφωνο. Καταβλήθηκαν οι τρεις (3) πρώτες δόσεις, συνολικού ποσού 5.500.000 δρχ. (16.140,87 ευρώ), όχι, όμως και η τέταρτη, ύψους 5.000.000 δρχ.. Στις 23-10-2002, η Α.Τ.-πωλήτρια, επικαλούμενη την πλήρωση της αίρεσης, υπαναχώρησε από τη σύμβαση και κάλεσε με έγγραφη εξώδικη πρόσκληση την Π. Κ. να λάβει το ποσό των τριών δόσεων που είχε καταβάλει (5.500.000 δρχ. ή 16.170,87 ευρώ), πλην, όμως, η τελευταία αρνήθηκε την οφειλή της τελευταίας δόσης (5.000.000 δρχ.) ισχυριζόμενη ότι, κατόπιν συμφωνίας τους, έχει καταβάλει το ποσό του 1.200.000 δρχ. ενώ το υπόλοιπο ποσό των 3.800.000 δρχ. συμφωνήθηκε να καταβληθεί μετά τη νομιμοποίηση του ακινήτου το οποίο ήταν αυθαίρετο.

Μετά από αυτά, η πωλήτρια προέβη στην παρακατάθεση του ποσού των τριών (3) καταβληθεισών σ' αυτήν δόσεων του συμφωνηθέντος τιμήματος στο Γραφείο Παρακαταθηκών της Δ.Ο.Υ. Λάρισας, συστήθηκε δε το με αριθμό 47984/4-11-2002 γραμμάτιο παρακαταθήκης, ποσού 16.141 ευρώ, με καταθέτιδα την Α. σύζ. Δ. Τ., θυγ. Λ. Σ. και δικαιούχο την Π. Κ. του Ν., σύζ. Χ. Φ., αποδοτέο ελεύθερα, με της εξής αιτιολογία: «...προς απόδοση και

εξόφληση του καταβληθέντος τιμήματος με βάση το υπ' αρ. 7085/23-10-98 προσύμφωνο πωλήσεως της συμ/φου Λάρισας Ν. Μ.-Π. και κατόπιν της παύσης της ισχύος αυτού, λόγω πληρώσεως της συνομολογηθείσης διαλυτικής αιρέσεως από τη μη καταβολή του υπολοίπου τιμήματος δρχ. 5.000.000 κατά τους όρους του προσυμφώνου.».

Στη συνέχεια, η Π. Κ. (αγοράστρια) άσκησε την από 14-3-2003 αγωγή κατά της Α. Τ. (πωλήτριας), ζητώντας να αναγνωριστεί ότι η υπαναχώρηση της τελευταίας είναι άκυρη ως καταχρηστική και να καταδικαστεί η εναγομένη σε δήλωση βουλήσεως προκειμένου να καταρτιστεί η σύμβαση πώλησης. Επί της αγωγής αυτής εκδόθηκαν αρχικώς η με αριθμό 118/2006 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας, η με αριθμό 644/2008 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, και, κατόπιν της με αριθμό 402/2011 απόφασης του Αρείου Πάγου, εκδόθηκε η με αριθμό 388/2014 απόφαση του Εφετείου Λάρισας, με την οποία έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή, αναγνωρίστηκε ότι η γενόμενη υπαναχώρηση είναι άκυρη ως καταχρηστική και καταδικάστηκε η εναγομένη-πωλήτρια να προβεί σε δήλωση βουλήσεως για να καταρτιστεί η οριστική σύμβαση πώλησης υπό τον όρο ότι η ενάγουσα-αγοράστρια θα της καταβάλει την τελευταία δόση του τιμήματος (5.000.000 δρχ., ήδη 14.673,51 ευρώ).

Με την από 14-6-2023 και με αρ.πρωτοκόλλου 30924/15-6-2023 αίτησή της προς το Ταμείο, η καταθέτιδα (πωλήτρια) Α. Σ., πρώην σύζυγος Δ. Τ., ζητεί την ανάκληση του προαναφερθέντος Γραμματίου και την απόδοση του ποσού αυτού.

2. Ο Χ. Α. και ο Ε. Ρ. τυγχάνουν συγκύριοι δύο συνενωμένων ακινήτων στο Δήμο Β. Αχαΐας. Επί του ακινήτου αυτού έχει εγκατασταθεί ασφαλικό συγκρότημα.

Λόγω ύπαρξης διαφωνιών μεταξύ τους, έχουν συσταθεί στο Υποκατάστημα Πάτρας του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με καταθέτη τον Χ. Α. και δικαιούχο τον Ε. Ρ., δέκα (10) Γραμμάτια Σύστασης Παρακαταθήκης για την ετήσια αναλογία μισθώματος για τη χρήση του κοινού ακινήτου τους (ποσών 240.000 δρχ., 760, 800, 880 και 970 ευρώ) καθώς και άλλα δέκα (10) Γραμμάτια για την ετήσια αναλογία του μισθώματος για τη χρήση του κοινού

ασφαλικού συγκροτήματος (ποσών 120.000 δρχ., 380, 400, 450 και 500 ευρώ), για τα έτη 2000 έως και 2009, με ημερομηνίες σύστασης 10-7-2000, 15-5-2001, 18-10-2002, 17-12-2003, 9-12-2004, 10-1-2006, 20-3-2007 και 29-12-2008, αποδοτέα ελεύθερα.

Ο Ε. Ρ., από το έτος 1998 έως το έτος 2017 άσκησε πέντε (5) αγωγές κατά του Χ. Α., που αφορούσαν, μεταξύ άλλων, και την αποζημίωση χρήσης του ακινήτου και ασφαλικού συγκροτήματος για το χρονικό διάστημα από το έτος 1997 μέχρι το έτος 2017, εκ των οποίων τεσσάρων (4) πρώτων οι δύο απορρίφθηκαν και για τις άλλες δύο παραιτήθηκε. Η τελευταία χρονικά αγωγή του, πέμπτη κατά σειρά, που ασκήθηκε στις 17-3-2017 κατά του Χ. Α. και της ανώνυμης τεχνικής εταιρείας «Α.....» και αφορούσε, μεταξύ άλλων, την αποζημίωση χρήσης του ακινήτου και του ασφαλικού συγκροτήματος για το χρονικό διάστημα από 15-2-2000 έως 27-2-2017, απορρίφθηκε με την με αριθμό 682/2018 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πατρών ως προς το κεφάλαιο αυτό. Κατά της απόφασης αυτής ασκήθηκαν αντίθετες εφέσεις και εκδόθηκε η με αριθμό 199/2022 απόφαση του Εφετείου Πατρών, η οποία, εξετάζοντας το χρονικό διάστημα από 1-1-2007 έως 27-2-2017, δέχθηκε εν μέρει την αγωγή και αναγνώρισε ότι ο Χ. Α. και η εταιρεία «Α.....» υποχρεούνται να καταβάλουν στον Ε. Ρ. τα εν αυτή αναφερόμενα ποσά ως αποζημίωση χρήσης για τα δύο επίκοινα ακίνητα, για το επίκοινο ασφαλικό συγκρότημα και ως χρηματική αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης.

Κατά της ανωτέρω απόφασης ασκήθηκε από τους Χ. Α. και την εταιρεία «Α.....» η από 12-1-2023 αίτηση ενώπιον του Αρείου Πάγου για την αναίρεσή της.

Στη συνέχεια, μεταξύ των Χ. Α., της εταιρείας «Α.....» και του Ε. Ρ. υπεγράφη το από 6-7-2023 ιδιωτικό συμφωνητικό συμβιβαστικής επίλυσης διαφοράς, που αφορά τις αποζημιώσεις χρήσης των επίκοινων ακινήτου και ασφαλικού συγκροτήματος που επιδικάστηκαν με την με αριθμό 199/2022 απόφαση του Εφετείου Πατρών, σύμφωνα με το οποίο περιορίστηκαν οι απαιτήσεις του Ε. Ρ. στο ποσό των 200.000 ευρώ.

Με την με αρ.πρωτοκόλλου (0)91758_23/31-7-2023 αίτησή του προς το Ταμείο, ο Χ. Α. ζητεί την ανάκληση των συσταθέντων Γραμματίων και την απόδοση σ' αυτόν των σχετικών ποσών.

Κατόπιν τούτων, η ερωτώσα υπηρεσία υπέβαλε τα κρινόμενα ερωτήματα.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Στον Αστικό Κώδικα ορίζονται τα εξής:

`Αρθρο 251

« Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.».

`Αρθρο 279

«Στις περιπτώσεις που ο νόμος ή τα μέρη τάσσουν προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί το δικαίωμα (αποσβεστική προθεσμία) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή.».

`Αρθρο 427

« Ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα σε περίπτωση υπερημερίας του δανειστή να προβεί σε δημόσια κατάθεση του οφειλομένου, αν αυτό συνίσταται σε χρήματα ή άλλα πράγματα δεκτικά κατάθεσης κατά το νόμο.».

`Αρθρο 431

«Η δημόσια κατάθεση επιφέρει απόσβεση της ενοχής σαν να είχε γίνει κατά το χρόνο της κατάθεσης καταβολή από τον οφειλέτη.».

`Αρθρο 432

«Ο δανειστής έχει το δικαίωμα οποτεδήποτε να απαιτήσει από την αρχή το αντικείμενο που έχει κατατεθεί. Ο οφειλέτης όμως, εφόσον είναι υπόχρεος στην παροχή μόνο έναντι αντιπαροχής του δανειστή, μπορεί με δήλωσή του κατά την κατάθεση να εξαρτήσει την εκ μέρους του δανειστή απαίτηση του αντικείμενου που κατατέθηκε από τη σύγχρονη εκπλήρωση της αντιπαροχής.».

`Αρθρο 433

«Εφόσον ο δανειστής με δήλωση στην αρμόδια αρχή δεν αποδέχτηκε την κατάθεση, ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα να αναλάβει το αντικείμενο που έχει κατατεθεί. Αν το αναλάβει, η κατάθεση θεωρείται ότι δεν έγινε. Το δικαίωμα για ανάληψη είναι ακατάσχετο και ανεκχώρητο.».

`Αρθρο 434

«Αν ο οφειλέτης, για λόγο που αφορά το πρόσωπο του δανειστή ή εξαιτίας εύλογης αβεβαιότητας ως προς το πρόσωπο του δανειστή, αδυνατεί να

εκπληρώσει με ασφάλεια την υποχρέωσή του, έχει το δικαίωμα να προβεί σε δημόσια κατάθεση με τα ίδια αποτελέσματα όπως στην περίπτωση της υπερημερίας του δανειστή.....».

Άρθρο 822

«Με τη σύμβαση της παρακαταθήκης ο θεματοφύλακας παραλαμβάνει από άλλον κινητό πράγμα για να το φυλάει με την υποχρέωση να το αποδώσει όταν του ζητηθεί.....».

4. Στην ειδική νομοθεσία που διέπει το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, η οποία εξακολουθεί και σήμερα να ισχύει, κατ' εξαίρεση των οικείων διατάξεων του Αστικού Κώδικα ή συμπληρωματικώς προς αυτές, και δη στις διατάξεις των άρθρων 2 εδ. α' και 3 του Προεδρικού Διατάγματος της 30.12.1926/3.1.1927 «Περί συστάσεως και αποδόσεως παρακαταθηκών και καταθέσεων παρά τω Ταμείω Παρακαταθηκών και Δανείων» (Α' 1) ορίζονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 2

«Κατά ταύτα αι παρά τω Ταμείω Παρακαταθηκών και Δανείων πραγματοποιούμενοι καταθέσεις διακρίνονται εις υποχρεωτικές παρακαταθήκας και εκούσιας καταθέσεις και δύνανται να συνίστανται α) εις μετρητά, β) εις τίτλους του Δημοσίου χρέους του Κράτους, γ) εις έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, δ) εις παν άλλον έγγραφον ή τίτλον δηλωτικόν αξίας κατά νόμον και ε) εις κινητά τιμαλή....».

Άρθρο 3

«Αι υποχρεωτικά παρακαταθήκαι διακρίνονται εις : α) δικαστικάς β) εγγυοδοτικάς και γ) διοικητικάς. Α' Δικαστικά. Αι δικαστικά παρακαταθήκαι, είτε εις μετρητά είτε αυτούσιοι ουδένα αποφέρουσιν εκ του Ταμείου τόκον εις τον δικαιούχον, αποσκοπούσι δε την εξυπηρέτησιν υπάρχουσας ιδιωτικής διαφοράς και είναι ειδικώτερον αι εξής ενδεικτικώς αναφερόμεναι : 1) Αι κατά τας περιπτώσεις του Αστικού ή Δικονομικού Δικαίου λόγω εγγυήσεως είτε προς άρσιν αμφιβολιών περί υπάρξεως δικαιώματος είτε προς εξασφάλισιν καταβολής χρέους ή εκπληρώσεως υποχρεώσεως. 2)..... 3) Αι προς πληρωμήν οφειλής χρηματικού ποσού, ην ό οφειλέτης αδυνατεί νά καταβάλη εις τον δανειστήν του είτε διότι ο δανειστής αρνείται να παραλάβη ταύτην

νομίμως προσφερομένην είτε λόγω αντιρρήσεων ή κατασχέσεως ή δι' άλλην αιτίαν.».

5. Στο άρθρο 17 του ν. 3646/1928 “Περί Οργανισμού του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων” (Α' 154) ορίζεται ότι:

« Οι εκ των παρακαταθηκών τόκοι μη ζητηθέντες εντός πέντε ετών από της ημέρας καθ' ην κατέστησαν απαιτητοί, παραγράφονται εις όφελος του Ταμείου. Ομοίως παραγράφονται υπέρ του Ταμείου τα κεφάλαια τα συνιστώντα παρακαταθήκας δί' ας επί 15 έτη συνεχή, αφ' ου χρόνου κατέστησαν απαιτητά, δεν ήθελον ζητηθή ούτε τα κεφάλαια, ούτε οι τόκοι. Εις την αυτήν δε παραγραφήν και υπό τους αυτούς όρους υπάγεται και πάσα άλλη παρακαταθήκη.».

6. Στο άρθρο 2 του α.ν. 1144/1938 «Περί εκποιήσεως αυτοουσίων παρακαταθηκών κηρυσσομένων ως αζητήτων και τροποποιήσεως ενίων διατάξεων του Οργανισμού του Ταμείου Παρακαταθηκών και δανείων» (Α' 119) ορίζεται ότι:

«Αι υποχρεωτικάί παρακαταθήκαι, των οποίων η απόδοσις δεν εξηρητήθη εκ δικαστικής αποφάσεως ή εντολής δικαστικής ή διοικητικής αρχής δύνανται να επιστραφώσι τω καταθέτη επί της αιτήσει του και τη προσκομίσει του γραμματίου παρακαταθήκης, αν μέχρι της αποδόσεως ο υπέρ ού αι παρακαταθήκαι ουδεμίαν εξεδήλωσε οπωσδήποτε και πάντοτε εγγράφως προς το Ταμείον Παρακαταθηκών και Δανείων πρόθεσιν περί αποδοχής.».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

7. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 427, 431 και 434 του ΑΚ προκύπτει ότι με τη δημόσια κατάθεση της οφειλόμενης χρηματικής παροχής, την οποία ο οφειλέτης έχει την ευχέρεια να ενεργήσει ή να μην ενεργήσει, δηλαδή να συμβληθεί ή όχι με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Γεωργιάδης-Σταθόπουλος, Αστικός Κώδιξ, έκδ. 1979, σελ. 516), επέρχεται απόσβεση της ενοχής σαν να είχε γίνει, κατά το χρόνο της κατάθεσης, καταβολή από τον οφειλέτη, όταν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που αναφέρει ο νόμος και που επιτρέπουν τη δημόσια κατάθεση, δηλαδή είτε όταν ο δανειστής έγινε υπερήμερος κατά τις διατάξεις των άρθρων 349 επόμε. του ΑΚ, είτε όταν ο οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει με ασφάλεια την παροχή του για λόγο που αφορά το πρόσωπο του δανειστή ή εξαιτίας εύλογης

αβεβαιότητας ως προς το πρόσωπό του. Σε κάθε άλλη περίπτωση η δημόσια κατάθεση δεν συνεπάγεται κανένα αποτέλεσμα ως έννομη συνέπεια (ΑΠ 326/2018, 1289/2013, 907/2005, ΑΠ 44/2004).

8. Το γεγονός ότι με τη δημόσια κατάθεση ο μὲν οφειλέτης ελευθερώνεται από την ενοχή του (άρθρο 431 ΑΚ), ο δε δανειστής αποκτά αμέσως ενοχική αξίωση κατά του Ταμείου να απαιτήσει απόδοση σ' αυτόν του αντικειμένου που κατατέθηκε (432 ΑΚ), δεν είναι αμετάβλητο, αλλά εξαρτάται από τη συμπεριφορά του οφειλέτη-καταθέτη και του δανειστή-υπερού η κατάθεση έναντι αυτής (της κατάθεσης) και συγκεκριμένα από την άσκηση ή όχι του νόμιμου δικαιώματος της ανάκλησης (433 ΑΚ) ή της αποδοχής (432 ΑΚ), αντίστοιχα.

9. Το θέμα της ανάκλησης (ανάληψης) της δημόσιας κατάθεσης ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 433 ΑΚ και 2 του α.ν. 1144/1938. Το δικαίωμα ανάκλησης είναι διαπλαστικό, ασκείται με μονομερή δήλωση του οφειλέτη προς το Ταμείο, οπότε η κατάθεση θεωρείται ως μηδέποτε γενομένη και τα αποτελέσματά της ανατρέπονται αναδρομικά με την προϋπόθεση ότι δεν θα υποβάλει ο δανειστής δήλωση περί αποδοχής της κατάθεσης ή δεν θα εκδηλώσει τέτοια πρόθεση. Όσον αφορά δε τις υποχρεωτικές παρακαταθήκες (άρθρα 2, 3 του προεδρικού διατάγματος της 30.12.1926/ 3.1.1927), και αυτές μπορούν να επιστραφούν στον καταθέτη, με εξαίρεση εκείνες που η απόδοσή τους είναι εξαρτημένη από δικαστική απόφαση ή εντολή δικαστικής ή διοικητικής αρχής.

10. Από τη διάταξη του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 17 του ν. 3646/1928 προκύπτει ότι, κατά θεμελιώδη προϋπόθεση που τάσσεται από την ίδια τη διάταξη, η 15ετής παραγραφή χωρεί, σε κάθε περίπτωση, επί μόνον των απαιτητών παρακαταθηκών, δηλαδή εκείνων που είτε συστήθηκαν εξ αρχής ως ελεύθερα αποδοτέες, δηλαδή χωρίς η απόδοση αυτών να εξαρτάται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, από τεθέντα στα οικεία γραμμάτια όρο, αίρεση ή προθεσμία, είτε κατέστησαν εκ των υστέρων αποδοτέες λόγω εκπληρώσεως ή άρσης του όρου, της αίρεσης ή της προθεσμίας. Η 15ετής αυτή παραγραφή υπερισχύει, ως ειδική, της γενικής εικοσαετούς παραγραφής του Αστικού Κώδικα και αποτελεί μία ιδιότυπη κτητική υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών

και Δανείων παραγραφή. Ενόψει δε του ότι επιβάλλεται από το δημόσιο συμφέρον, το οποίο απαιτεί εκκαθάριση των αναγόμενων στο παρελθόν και γι' αυτό περιερχόμενων συνήθως σε αβεβαιότητα σχέσεων, η οποία εκκαθάριση υπαγορεύεται και εκ λόγων κοινωνικής οικονομίας, η εν λόγω διάταξη δεν αντίκειται σε υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις (άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ κ.λ.π., ΑΠ 544/2011, ΝΣΚ 144/2012, 534/1981).

Η ανωτέρω διάταξη καταλαμβάνει τόσο το υπό του οφειλέτη-καταθέτη δικαίωμα ανάκλησης των παρακαταθηκών όσο την απαίτηση του δανειστή υπέρ του οποίου έγινε η κατάθεση. Και τούτο διότι, ο νομοθέτης ορίζει ότι παραγράφονται «τα κεφάλαια» και αποφεύγει σκοπίμως να ομιλήσει για παραγραφή αξιώσεων, δεδομένου ότι εάν μιλούσε για παραγραφή αξιώσεων, τότε το δικαίωμα της ανάκλησης, ως διαπλαστικό, δεν θα ήταν δυνατόν να υποκύψει στην εξεταζόμενη παραγραφή. Περαιτέρω δε, εφόσον μετά την παρέλευση της 15ετίας τα κεφάλαια των παρακαταθηκών παραγράφονται σε όφελος του Ταμείου, η αξίωση που γεννάται από την άσκηση του δικαιώματος της ανάκλησης για επιστροφή αυτού που έχει κατατεθεί, είναι πλέον χωρίς αντικείμενο.

Αφετηρία της παραγραφής αποτελεί το χρονικό σημείο κατά το οποίο η παρακαταθήκη μπορεί να θεωρηθεί ως απαιτητή. Προκειμένου για παρακαταθήκες ελεύθερης απόδοσης, η προθεσμία παραγραφής αρχίζει, κατ' άρθρα 251 και 279 ΑΚ, από τη σύστασή τους, αφού, σύμφωνα με τη σαφή και ρητή διάταξη του άρθρου 432 ΑΚ, από τότε είναι απαιτητή και δικαστικώς επιδιώξιμη, δηλαδή δεν παρεμποδίζεται από νομικούς λόγους (Ι.Καστριώτη «Η Δημόσια Κατάθεση ως αποσβεστικός λόγος των ενοχών», έκδ. 1992, σελ. 337 επ., ΝΣΚ 534/1981).

11. Επιβάλλοντας ο νόμος (ΑΚ 427, 434) ορισμένες προϋποθέσεις για το επιτρεπτό της δημόσιας κατάθεσης, πράττει τούτο λαμβάνοντας υπόψη τις σχέσεις μεταξύ δανειστού και οφειλέτη. Εξεταζόμενο το θέμα εξ απόψεως του ΤΠΔ, παρατηρείται ότι τούτο δεχόμενο καταθέσεις, δεν υποχρεούται να ερευνήσει τις σχέσεις αυτές. Για το Ταμείο αρκεί τα κατατεθέντα να είναι

δεκτικά καταθέσεως και η παρακατάθεση να έγινε σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις που το διέπουν (Ι. Καστριώτη, «Η σύσταση παρακαταθήκης εξ απόψεως Τ.Π. και Δανείων, έκδ. 1968 σελ 7). Οποιαδήποτε, επομένως, διαφορά ή αντιδικία μεταξύ οφειλέτη-καταθέτη και δανειστή-υπερού η κατάθεση, αφορά τη μεταξύ τους σχέση και τη διαφορά που ήχθη προς δικαστική επίλυση, είναι ανεξάρτητη από τη σύμβαση παρακαταθήκης (ΑΚ 822), δεν μπορεί να επηρεάσει τη σύμβαση αυτήν και, επομένως, δεν αποτελεί λόγο αναστολής ή διακοπής της υπέρ του Ταμείου παραγραφής, έναντι του οποίου δεν υφίσταται εκ του λόγου αυτού κανένα ανασταλτικό ή διακοπτικό γεγονός και λόγος που να μπορεί να αντιταχθεί.

12. Στην περίπτωση του κρινόμενου ερωτήματος, η πρώτη εξεταζόμενη χωρίς όρους υποχρεωτική παρακαταθήκη συνεστήθη στις 4-11-2002, και, επομένως, άμα τη συστάσει της, ήταν όχι μόνο απαιτητή από την δανειστρία-υπερής η κατάθεση αλλά και δυνατή να ανακληθεί από την οφειλέτιδα-καταθέτιδα. Έκτοτε δε και μέχρι την 15-6-2023, ότε και η τελευταία υπέβαλε στο Τ.Π.Δ. την με αριθμό πρωτοκόλλου 30924 αίτησή της για ανάκληση, παρήλθε διάστημα μεγαλύτερο των 15 ετών, και, δεν είναι δυνατή η ανάκλησή της και η ανάληψη του κατατεθέντος ποσού λόγω παραγραφής, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 17 του ν. 3646/1928. Αντιστοίχως, οι δεύτερες εξεταζόμενες χωρίς όρους υποχρεωτικές παρακαταθήκες συνεστήθησαν κατά το χρονικό διάστημα από 10-7-2000 έως 29-12-2008 και, επομένως, και αυτές, άμα τη συστάσει τους, ήταν όχι μόνο απαιτητές από τον δανειστή-υπερού η κατάθεση αλλά και μπορούσαν να ανακληθούν από τον οφειλέτη-καταθέτη. Επομένως, λόγω παραγραφής, δεν είναι δυνατή η ανάκληση εκείνων των παρακαταθηκών που συστήθηκαν πριν τις 31-7-2008 (δηλ. 15 έτη πριν την αίτηση για την ανάκλησή τους που έλαβε χώρα στις 31-7-2023, λαμβανομένων υπόψη και των χρονικών διαστημάτων αναστολής δυνάμει των διατάξεων εκτάκτων μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας λόγω covid-19). Η δικαστική δε διαμάχη στην οποία είχαν εμπλακεί οι καταθέτες και οι υπερών η κατάθεση, αφορά τη μεταξύ τους σχέση και τη διαφορά που ήχθη προς δικαστική επίλυση, είναι ανεξάρτητη από τη σύμβαση παρακαταθήκης, δεν μπορεί να επηρεάσει τη σύμβαση αυτήν, και, επομένως, δεν αποτελεί

λόγο αναστολής ή διακοπής της υπέρ του Ταμείου παραγραφής. Ακόμη, όμως, και αν ήθελε θεωρηθεί ότι με την επίκληση από τους αιτούντες-καταθέτες της ύπαρξης εκκρεμούς δίκης μεταξύ αυτών και των υπερών η παρακατάθεση γίνεται ταυτόχρονη επίκληση λόγου ανωτέρας βίας, δηλαδή ανασταλτικού της παραγραφής λόγου, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως έχει κριθεί νομολογιακά, το γεγονός ότι εξετάζεται σε εκκρεμή δίκη ζήτημα, ακόμη και αν αποτελεί βάση άλλης γεγενημένης και δικαστικά επιδιώξιμης αξίωσης (εν προκειμένω, ανάκλησης της παρακαταθήκης), με την οποία και συνδέεται, δεν συνιστά λόγο ανωτέρας βίας που εμποδίζει την άσκηση της τελευταίας (πρβλ ΑΠ 833/2019, 270/2009). Πολύ δε περισσότερο στην προκειμένη περίπτωση που στην εκκρεμή δίκη δεν ήταν διάδικος το Ταμείο (πρβλ ΑΠ 833/2019).

Απάντηση

13. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ότι οι ελεύθερα αποδοτέες χρηματικές παρακαταθήκες του ερωτήματος έχουν υποπέσει στην ειδική 15ετή παραγραφή του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 17 του ν. 3646/1928 υπέρ του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, δεν μπορούν να ανακληθούν από τον καταθέτη, η δε δικαστική αντιδικία μεταξύ καταθέτη και δικαιούχου δεν αποτελεί λόγο διακοπής ή αναστολής της παραγραφής αυτής.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 27 Δεκεμβρίου 2023

Η Πρόεδρος

Στυλιανή Χαριτάκη
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Η Εισηγήτρια

Ανδριανή Κατσαρού
Πάρεδρος ΝΣΚ